

Tarptautinės Teatro dienos žinia

Tarptautinio teatro instituto (ITI) iniciatyva 1961 m. buvo nuspręsta švęsti Tarptautinę teatro dieną. Šiandien ji minima visame pasaulyje. Viena iš pagrindinių Teatro dienos ceremonijų dalių yra Teatro dienos tarptautinės žinios paskelbimas, kuris yra svarbių teatro figūrų pasidalinimas mintimis apie teatrą, kultūrą ir taiką. Pirmąją žinią 1962 m. kovo 27 d. Paryžiuje perskaitė Jeanas Cocteau. Kaskart ją perskaito kitas teatro veikėjas. Šįmet garbė suteikta Lenkijos teatro režisieriui Krzysztofui Warlikowskiui.

Tikruosius teatro meistrus lengviausia surasti toliau nuo scenos. Tai paprastai tie, kuriems visiškai neįdomus teatras kaip konvencijas bei klišes reprodukuojanti mašina. Tai jie suranda pulsuojančią šaltinį, gyvą tėkmę upių, apeinančių teatrališkas sales ir vienokį ar kitokį pasaulį kopijuojančių žmonių minias. Mes kopijuojame užuot kūrę savus pasaulius, orientuotus ar netgi priklausomus nuo pokalbio su žiūrovais, nuo emocijų, banguojančių po regimu paviršiumi. Ir, tiesą sakant, tų paslėptų aistrų niekas negali atskleisti geriau nei teatras.

Tokius vedlius surandu dažniausiai prozos kūriniuose. Vis pagaunu save mąstant apie rašytojus, kurie beveik prieš šimtą metų pranašiška ir drauge santūriai nusakė Europos dievų sutemas, panardinusias mūsų civilizaciją į tamsą, iki šiol nenušviestą. Turiu omenyje Franzą Kafką, Thomasą Manną ir Marcelį Proustą. Šiai pranašų grupei priskirčiau ir Johną Maxwellą Coetzee.

Šiandien mes stipriai juntame jų išreikštą neišvengiamos pasaulio pabaigos nuojautą – pasaulio ne kaip planetos, bet kaip žmonių santykių, santvarkų ir maištų modelio. Mes, kurie gyvename po pasaulio pabaigos, regime nusikaltimus ir konfliktus, kasdien suliepsnojančius naujose vietose greičiau nei juos geba pagauti visur siekiančios medijos. Tie gaisrai greitai pabosta, dingsta iš spaudos pranešimų, o mes ir toliau jaučiamės bejėgiai, išsigandę ir apsupti. Mes nebesugebame statyti bokštų, o sienos, kurias atkakliai statėme, nebeapsaugo mūsų nuo nieko, – priešingai, jos pačios reikalauja apsaugos ir rūpesčio, kuris surija didžiulę dalį mūsų gyvybinės energijos. Ir nebeturime jėgų bandyti pamatyti, kas yra už vartų, už sienų. O būtent tai yra priežastis, dėl kurios teatras turėtų egzistuoti, ir šaltinis, iš kurio teatras turėtų semtis stiprybės. Mesti žvilgsnį į ten, kur uždrausta žiūrėti.

„Padavimas siekia paaiškinti tai, kas nepaaiškinama. O kadangi jis remiasi tiesa, jį turi vainikuoti tai, kas nepaaiškinama“, – žodžiai, kuriais Kafka apibūdino Prometėjo legendos transformacijas, puikiai tinka apibūdinti teatrą. Būtent tokio teatro – pagrįsto tiesa, tačiau pasibaigiančio tuo, kas nepaaiškinama, iš visos širdies ir linkiu visiems teatro kūrėjams: tiems, kurie scenoje, ir tiems, kurie yra žiūrovų salėje.

Vertė Aušra Kaminskaitė

Krzysztof Warlikowski gimė Lenkijoje 1962 m. ir šiuo metu yra vienas ryškiausių Europos teatro režisierių. Bendradarbiaudamas su scenografe Małgorzata Szcześniak Warlikowski kuria išskirtinius teatro vaizdus. Jo darbo su aktoriais procesas veda į gilesnių kūrybiškumo sluoksnių pažinimą. Jis suteikė naują požiūrį Shakespeare'o dramaturgijai, daug dėmesio skyrė Senovės Graikijos tragedijoms, taip pat yra pasižymėjęs šiuolaikinės dramaturgijos pastatymais. Jo spektaklis „Išvalytieji“ pagal Sarah'os Kane pjesę buvo parodytas ir puikiai įvertintas 2002-aisiais Avinjono bei Monrealio teatro festivaliuose. Nuo tada prasidėjo tarptautinė Warlikowskio sėkmė.

Nuo 2008 m. jis – Varšuvos *Nowy Teatr* meno vadovas. Čia jis sukūrė keturis spektaklius: „(A)Pollonia“ (2009), „Pabaiga“ (*Koniec*, 2010), „Afrikietiškos istorijos pagal Shakespeare'ą“ (*Opowieści afrykańskie według Szekspira*, 2011) ir „Varšuvos kabaretas“ (*Kabaret Warszawski*,

2013). Šiuo metu režisierius dirba prie Marcelio Prousto „Prarasto laiko beieškant“ inscenizacijos. Dirbdamas savo teatre Warlikowskis sukūrė teatro, įtraukiančio į diskusijas žiūrovus, viziją. Jo teatro *motto* – „Išvengti teatro“.

Warlikowskio spektakliai buvo pristatyti svarbiausiuose festivaliuose: Avinjono festivalyje, *Prensa de Otoño de Madrid* festivalyje, Tarptautiniame Edinburgo festivalyje, Vienos *Wiener Festwochen*, Naujosios bangos *BAM* festivalyje Niujorke, Atėnų festivalyje, tarptautiniame Čilės festivalyje *Festival International de Théâtre de Santiago à Mil au Chili*, tarptautiniame *PoNTI à Porto* festivalyje Portugalijoje, XXI tarptautiniame scenos menų festivalyje Seule, Pietų Korėjoje, *BITEF* festivalyje Belgrade.

Krzystofas Warlikowskis taip pat daug kuria operos srityje. Jis pristatė savo spektaklius didžiausiuose operos teatruose, tarp kurių *La Monnaie* Briuselyje, Nacionalinė Paryžiaus opera ir Valstybinė Bavarijos opera Miunchene. Kuriamos operos „reteatralizacijos“ dėka Warlikowskis vadinamas operos revoliucionieriumi. Tarp jo operų – „Ifigenija Tauridėje“, „Makropulo receptas“, „Parsifalis“, „Moteris be šešėlio“, „Medėja“, „Lulu“, „Don Žuanas“.

Krzystofas Warlikowskis yra pelnęs daugybę apdovanojimų, tarp kurių – Prancūzijos teatro kritikų sąjungos prizas (2003 ir 2008), Mejerholdo apdovanojimas Maskvoje (2006), Europos Naujosios teatro realybės prizas (2008), Niujorko *Obie* apdovanojimas (2008), Rusijos „Auksinė kaukė“ (2011), Prancūzijos Meno ir literatūros ordino komandoro apdovanojimas (2013).

ITI, Menų faktūros inf.